

gla

slovenske kulturne akcije

L. IX. 19 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 10. 1962

PRAVO IN LEPOTA

Kulturnost naroda se ne meri po tem, koliko konsumira in producira, kje so njegovi gospodarski trgi ali politični vplivi, še manj, katera področja so v stanju, da jih doseže njegova vojaška moč. Kulturna stopnja se ocenjuje po tem, kako določena skupnost uporablja svoje duhovne zmožnosti, od najsplošnejših in najnujnejših, ki jih nahajamo v vseh časih in rasah, pa do najdrobnejših odtenkov, v katerih se javlja zvenenje najbolj čutiljivejših duš.

Prva duševna zmožnost človeka kot družabnega bitja je ta, da se omeji v svoji svobodi in se podredi družbi, ki jo sam uredi, ji da oblast in sredstva, pa tudi sankcije. Družba mu je potrebna zato, da zavaruje in izpopolni naravni moralni red, ki je dan človeškemu rodu od početka. V ta namen socialna oblast postavlja, vzdržuje in izpopolnjuje pozitivno-pravni red, ki se zgodovinsko razvija iz pravne zavesti ljudstva in v njej živi. Tako je pravo glavni element civilizacije, pravna kultura ljudstva pa sodilo njegove življenjske sposobnosti in tudi politične zrelosti.

Čudno torej, da je treba pravni red, njega preučevanje in uporabljanje, kdaj braniti vsaj pred pozabo, če že ne tudi pred prezirom ali celo zanikanjem. Če je racionalistični pozitivizem odvzel državnemu zakonu sakralni značaj in ga je komunistični materializem ponižal na stopnjo tehničnih predpisov, ki so obenem z državo obsojeni na postopno odmiranje, potem moramo vsaj mi, ki verujemo v duhovnost človeške narave in nje nadnaravni cilj, spet afirmirati moralno podvrženost zakonom in svetost dane besede, ki jo izražamo v pogodbah in pravilih naših ustanov.

Pravo je torej nekaj moralno „lepega“, ker je njegov predmet višja, duhovna plat človeka in je njegov namen utrditev in obramba moralnega reda v družbi.

O notranjem estetskem vidiku pravnega reda pa bomo slišali nekaj misli na našem večeru.

B. F.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Filozofski odsek

Dvanajsti kulturni večer

bo v soboto, 20. oktobra 1962 v dvorani Bullrich, Sarandí 41

Predaval bo g. Božidar Fink:

PRAVO IN LEPOTA

Ker so se stroški za dvorano povečali, prosimo prostovoljnih prispevkov

„Protikršćanska totalitarna država je pokazala svetu pravo lice pravnega pozitivizma.

Ali se je pač treba ozirati v daljno preteklost, da najdemo v zgodovini tako imenovano „zakonito pravo“, ki oropa človeka vsega osebnega dostojanstva in mu odreka osnovno pravico do življenja in telesne celotnosti ter ga prepusti oblasti stranke ali države, katera ne priznava osebne pravice do časti in dobrega imena, nasprotuje pravici staršev nad svojimi otroki in njihovi odgovornosti za njih vzgojo in ki ima še posebej priznanje Boga kot najvišjega Gospoda in človekove odvisnosti od Njega za nekaj, kar nima nobene pomena za državo in človeško skupnost? To „zakonito pravo“, kot smo ga tu opisali, je preobrnilo red, kot ga je postavil Stvarnik, tako da nered imenuje red, tiranijo oblast, suženjstvo svobodo in zločin domoljubno krepost...“

„Spet in spet je treba priznavati, da je pravi red vezan na moralni red, in se ne sme dopustiti, da bi prekoračil njegove meje. Moralni red pa bistveno temelji v Bogu, Njegovi volji, Njegovi svetosti, Njegovem bistvu. Še tako globoka in popolna pravna veda bi ne mogla najti sodila, po katerem je treba razlikovati pravične zakone od krivičnih, navaden „zakonit“ zakon od pravega zakona, če se ne ukloni tistemu temeljnemu početu, ki ga luč razuma neposredno razbere v naravi stvari in ga človek sam odkrije z zakonom, katerega je Stvarnik zapisal v človeško srce (II. Rim, 14-15) in ga je izrečno potrdilo razodetje.“

(Pij XII. članom Svete Rimske Rote ob začetku sodnega leta 1949/50.)

V tisku:

MEDDOBJE 1962/3. I. zv.

★

Marko Kremžar

SIVI DNEVI

(Črtice iz revolucionarnega časa)

TARIFA REDUCIDA

Concesión 6228

Registro Nacional

de la Propiedad Intelectual

Nº 624.770

OBSODILI SO KRISTUSA

Gledališki odsek Slov. kult. akcije je dal v soboto, 17. septembra prvo predstavo novega odrskega dela Branka Rozmana. Osnovna zamisel: prikaz odsevoj zgodovinskega dogajanja na odru in — deloma — razlaga zgodovinskega dogajanja kot odsev odrskega dejanja je polna možnosti, pa tudi težav, zlasti težav, kako zasnovati odrsko igro, kako razviti razmerje med štirimi nastopajočimi in njih odnos do Kristusa. Posebna, dodatna težava je težnja, premakniti dejanje v neko brezčasnost ali vsečasnost in s tem zvezano zamršenje konkretnih, časovno pogojenih dejstev (npr. judovstvo, razmere v Kristusovem času, oblačila in maske zgodnjega in poznega 19. stoletja, operiranje z revolucionarnimi in političnimi pojmi našega veka) in njih morebitnih simboličnih sozvokov.

Koliko in kako je avtor te težave premagal? Koliko in kako je režiser Nikolaj Jeločnik vdihnil razpravljano štirih nastopajočih odrsko življenje? Oba sta spretno in duhovito izpolnila vrsto možnosti, predvsem satiričnega značaja, pri čemer skopa odrska sredstva režiserju niso bila v veliko pomoč. Vloge so bile dobro zasedene. N. Jeločnik je podal koncentrirano voljo moči in oblasti željnega Ana, človeka, ki misli, da oblikuje življenje in voljo ljudi. Borštnik je črpal iz obilne komike, ki jo nudi bojazljivi in svetohilski Kajfa. Najbrž bi bil učinek še večji, ako bi mu pustil več osebnega jedra in mu dal več umerjenosti. Rezljive Jese je bil pozitivist, ki dela impozanten videz s svojo dialektiko, pa je vendar šibak na vseh koncih in krajih. Markežev Nikodem je prinašal pravno resnobo moža, ki se otreša bojazni pred sodbo drugih, ne da bi se povzpел do dejanja.

Obisk na ponovitvi v nedeljo, 18. septembra je zelo trpel zaradi močnega dežja. Škoda — zaradi vsekakor zanimivega dela in igre in zaradi tega, ker je bil preveč namenjen škofiškemu zavodu v Adrogué.

PREDAVANJE DR. BRUMNA O SLOMŠKU

Za Slomškovo leto se je tudi SKA oddolžila njegovemu spominu s predavanjem o *Slomškovem izdajanju šolskih knjig*, ki ga je imel ustvarjalni član dr. Vinko Brumen v okviru Zgodovinskega oddelka. Sestanek je odprl predsednik oddelka g. Marijan Marolt, ki je pozdravil dr. Brumna kot najboljšega poznavavca Slomška med nami. Dr. Brumen, ki je svoj čas podrobno študiral predvsem Slomškovo vzgojno in šolsko delo, iz katerega je napisal disertacije o Blažetu in Nežici, pa razpravo v Slovenskem učitelju o njegovih šolskih knjigah ter še posebej za Šolarjevo Cvetje priredil Blažeta in Nežico, je zdaj povzel znanstvene rezultate tega svojega proučevanja. Podal je najprej položaj avstrijskega šolstva od Marije Terezije dalje, ki je prevzela šolstvo v državno upravo in skrbstvo, ter označil tudi vpliv te prosvetljenke nemške šole na Slovence, na vsako pokrajino posebej, Koroško, Štajersko, Tržaško in pa Kranjsko. Položaj pa je bil še v Slomškovem času tak, da Slovenci niso hoteli otrok pošiljati v nemške šole ter so bili večinoma nepismeni. Zato so se začele širiti tako imenovane nedeljske šole, ki so jih vodili v glavnem duhovniki. Za te nedeljske šole je Slomšek

SLOVENSKA ZAMEJSKA KNJIŽNICA

Čez tri leta bo že dvajsetletnica slovenske povojne emigracije, in s tem tudi dvajsetletnica slovenske emigracijske knjižne delavnosti. Že takoj prvo leto je bilo napisanih nekaj tapirografiranih tekstov v taboriščih v Monigu, potem pa v Špitalu, Serviglianu, kjer so nastale že prave revije, učila, zborniki itd. itd. Vse to gradivo je raztreseno pri privatnikih, v kolikor se je sploh ohranilo in se ni izgubilo pri raznih selitvah iz taborišča v taborišče in s celine na celino. To je ena doba našega emigracijskega tiska, tudi že pravega tiska zlasti v Rimu, ne samo mimografiranega. In potem se je začela emigracijska književnost naših izseljencev v U.S.A., kjer je obstajala že Ameriška Domovina, prvo zatočišče našega ustvarjanja, pa v Argentini, ki je s Svobodno Slovenijo in SKA prevzela gotovo vodstvo v našem emigracijskem tisku. Njej so se pridružile Avstralija, pa Japonska in Kanada, Anglija... dočim so svoje zamejsko ustvarjanje organsko nadaljevali Trst (obenem z radio postajo, ki je izrednega pomena), pa Koroška in Primorska. Vse to je naša zamejska književnost. Kdo bo vse to zbral? Kdo registriral? Kdo oznanil naše delo Domovini, ki ga podcenjuje in prezira in sploh o njem molči, kot da ga ni? Pa vendar mi vemo, da je tudi to delo najvažnejše za rast naše zamejske kulturne delavnosti in naš ponos. Zato je SKA prišla na misel, da bi za leto 1965 — za dvajsetletnico emigracije, izdala morda (če bodo sredstva na razpolago) pregled vsega našega zamejskega tiska, vsaj knjižnega, če ne tudi revijalnega, se pravi izčrpanega po strokah in pomembnosti gradiva.

O vsem tem morajo misliti naša društva, pa naj so kjerkoli na svetu. Hraniti morajo svoje arhive, zlasti pa svoje publikacije, predvsem časopise, ki se tako radi izgubljajo, pa so ogledalo delavnosti dotičnega okolja in vir bodočega zgodovinarja. In treba bo misliti na zgodovino naše emigracije čimprej. Oni doma nam je ne bodo pisali. Morali jo bomo mi sami.

Ne vem, če so vsa društva doslej kakor tudi če sedaj dovolj skrbje za ohranitev publikacij, tiskov ob prireditvah kulturnega značaja in sploh kakršnega koli, če prav zapisujejo glavne dogodke in vodijo ne samo sejne zapisnike, temveč tudi kroniko. Vse to je ogledalo delavnosti, pa gradivo — bodočnosti, ki bo le tako lahko tovrstno delo spoznala, ga ocenila in ga uvrstila v analo slovenskega zamejskega kulturnega dela, pa tudi v celotno slovensko kulturno zgodovino. Mi spadamo vanjo in ne smemo se sami izvzeti iz nje. To bi bil naš greh. Naša samozatajitev. Naš prezir vseh svojih kulturnih delavcev.

Gotovo ni nikogar, ki bi ne priznal temu zbiranju potrebe in nujnosti.

Toda kdo bi zbral in kako?

V prvi vrsti naša kulturna društva sama, potem pa njihova centrala. To se pri nas dela, morda ne v popolnem obsegu, verjetno zelo pomanjkljivo, toda dela se in dela naj se še z večjo natančnostjo. Vsako društvo, vsaka skupina naj zbere in hrani vse svoje letake, vsa svoja vabila, vse svoje tiske, pa tudi druge spomine na svoje prireditve. Tako se zbira gradivo za slovensko zamejsko kulturno zgodovino, gradivo za slovensko zamejsko knjižnico in muzej. Vse to bo pri nas smotrnejše, ko pridemo do lastnega Centralnega doma in prostora.

Toda dokler tega ni, naj se ne podcenjuje iniciativa privatnikov. Privatna iniciativa je morda še plodnejša in natančnejša, kajti ponavadi je tako amatersko zbiranje gradiva in tiskov zvezano z veliko ljubeznijo do stvari in z veliko težnjo do čimvečje popolnosti pa tudi s stroški. To je kot zbiranje znamk. Cilj je: čim popolnejšo zbirko slovenskih zamejskih knjig! Čim več dokumentov našega dela! Čim več vsega, kar bi pomoglo k celotni podobi kulturnega življenja naše dvajsetletne emigracije po vseh kontinentih! Taki privatniki so ponavadi s svojimi zbirkami med ustanovitvi vsenarodnih ustanov, ki nastajajo iz njih pionirskega zanimanja. Tako vemo, da je naša slovenska univerzitetna knjižnica nastala predvsem iz zbirk grofa Zoisa, pa Kopitarja, Vodnika itd. Pozneje se jim je pridružila Robidova, Šleibingerjeva. Knjižnica Slovenskega seminarja je nastala iz Hribarjeve slovenske knjižnice, Mariborska pa iz Turnerjeve zbirke. Tukaj v Argentini je na primer časnikar Aubé vsa leta zbiral knjižne in časopisne omembe o Hernándesovem epu Martín Fierro. Zdaj — na stara

leta — je njegovo zbirko z veseljem kupila država za svoje nadaljevanje započete delo. Temelj pa je položil privatnik s svojo ustvariteljsko — v tem primeru zbirateljsko strastjo, ki ni hranila ne napora ne sredstev ne prostora za svoj namen.

Na to mislim danes, ko sem dobil že pred meseci poziv našega ameriškega rojaka *Zdravkova Novaka*, ki ga je razposlal nekaterim ustanovam in posameznikom, v katerem naznanja, da je iz svojega lastnega zanimanja sklenil ustanoviti tako čim popolnejšo slovensko zamejsko knjižnico in celo nekakšen zamejski emigracijski muzej. Po knjižničarskem principu (menda je on sam knjižničar v državni knjižnici!) si je uredil že dosedaj svojo knjižnico, katere sistem podaja, ker bi morda prišel prav tudi drugim, ki bi tako po isti metodi urejali gradivo. Takole je razdelil svoje gradivo:

ODDELEK „A“: BEGUNSTVO: Ta obsega pregled in gradivo našega taboriščnega begunstva v letih 1945-1948.

ODDELEK „B“: IMIGRACIJA. Ta obsega zbirke časopisov, knjig, tiskov o delu naše imigracije po vseh kontinentih. Ta je gotovo osrednji oddelek, ki ga Novak vodi urejenega po delovanju založb.

ODDELEK „C“: SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE NA KOROŠKEM IN PRIMORSKEM: Ni to emigracijsko kulturno delo, je pa zamejsko, pri katerem vidno sodeluje tudi emigracija (predvsem tržaški radio!) itd.

ODDELEK „D“: IZSELJENSTVO: Ta obsega delo izseljencev že od druge polovice 19. stol. od Baragovih časov in pred njim, v kolikor je slovenskega izseljenstva bilo. Sem spada kulturno delo *staronaseljencev*, ki je gotovo večje, kot ga poznamo mi.

ODDELEK „E“: IZDAJE V DOMOVINI: Tu sem uvršča vse knjige in tiske, ki prihajajo iz domovine, kajti tudi to delo moramo zasledovati, da ne izgubimo stika s kulturnim ustvarjanjem glavnine slovenskega naroda.

ODDELEK „F“: PREVODI SLOVENSKE AVTORJEV: To je zbirka slovenskih avtorjev v tujih prevodih; naloga, pri kateri naj bi sodelovali predvsem izseljenci, zlasti njihov prvi tukaj rojeni rod.

ODDELEK „G“: SVETOVNA LITERATURA O SLOVENCIH: V tem oddelku zbira vsa knjižna in časopisna poročila o Slovencih v tujejezičnih publikacijah.

ODDELEK „H“: REVOLUCIJA V SLOVENIJI IN DRUGA SVETOVNA VOJNA: Gradivo o dogodkih med vojno tako o eni (komunistični) kakor o drugi (protikomunistični) fronti in zlasti tuje sodbe o tem boju.

ODDELEK „I“: KNJIGE V TUJIH JEZIKIH: Tu so tuja klasična dela, zlasti pa dela, ki omenjajo Slovence v kakršni koli zvezi.

ODDELEK „J“: ARHIVI IN KRONIKE: V tem delu hrani razna vabila, naznanila, obvestila sestankov, predavanj, iger itd. raznih naših društev. To so deloma arhivalije, ki jih sicer v celoti morajo hraniti društva sama.

ODDELEK „K“: PISMA: To so pisma naših kulturnih in prosvetnih delavcev, ki lahko razsvetle marsikak problem naše zgodovine.

ODDELEK „L“: ROKOPISI: To so prvi zapisi poznejših knjižnih izdaj, pa tudi rokopisna neizdana dela predvsem umrlih piscev. Dragoceni prinosi k posameznim osebnostim, ki so igrale vidno vlogo v našem kulturnem delovanju.

ODDELEK „M“: SLIKE, FOTOGRAFIJE, PODOBICE, FILMI, PLOŠČE, STAR DENAR, POŠTNE ZNAMKE: Moderno arhivarno gradivo, ki ga imajo predvsem pevska društva, pa fotografski amaterji, ki ohranjajo v zvoku kakor v podobi enkratne zgodovinske dogodke, in kar je razdeljeno pod oddelke „N“, „O“, „P“ in RAZNO.

Tako je g. Novak podal svojo ureditev te zamejske knjižnice in muzeja, in objavljamo ga, ker lahko služi za zgled tudi drugim zbirateljem naših kulturnih dokazov. Čim več bo takih zbirateljev, več gradiva bo zbranega, in na več ljudi se bo lahko z uspehom obrniti, kadar bo kakšen zgodovinar literature ali kulture potreboval podatkov. Po tej metodi naj bi zbirala podatke tudi vsa naša društva. Na ta način bomo morda ob

(Nadaljevanje na 4. strani.)

napisal Blažeta in Nežico l. 1842, knjigo, s katero je postal priznan šolnik, tako da mu je po l. 1848 minister Thurn poveril sestavo novih slovenskih učil za uradno priznane slovenske šole. Če bi bila korespondenca med ministrom in Slomškom ohranjena, kakor domneva predavatelj, da mora biti nekje, bi se videlo, kako resno se je pripravljala Slomšek na pisanje knjig, ki jih je potem res napisal sam ali s sodelavci. Dr. Brumen je vsako teh knjig posebej opisal in karakteriziral, predvsem berilo, pa tudi slovnico, kakor tudi pesmarico, ki pa je izšla že pri Mohorjevem društvu, in ne več pri državni založbi učnih knjig na Dunaju, kakor druge. Po celotni oceni teh Slomškovih knjig je prešel tudi na odmev med ljudstvom in kritiki, ki so vodili veliko polemiko z njim predvsem z ozirom na uporabo uradnih slovenskih novih oblik, ki jih je tedaj začel uvajati Državni zakonik in so naletele predvsem na Kranjskem na odpor. Ko pa je odpoved konkordata leta 1855 tudi uvedla liberalizem v šole, so te Slomškove knjige izgubile veljavo, tako da se niso mnogo uporabljale in ne dolgo časa. Vendar pa imajo svojo ceno v razvoju slovenskega šolstva.

Predavanje, ki je bilo zelo strokovno, je bilo zanimivo ne samo z literarno zgodovinskega ali vzgojnega stališča, temveč s slovenskega kulturno zgodovinskega sploh, ker je osvetlilo zanimivo dobo našega narodnega preporoda. Udeleženci so predavanje nagradili z vsem priznanjem.

Kronika

Slovenska javnost je 30. septembra proslavila stoletnico Slomškove smrti z velikim množičnim nastopom zbranih pevskih zborov, mladinskih zborov petnajstih šolskih tečajev (nad 300 pevcev), s Kunčičevo igrico, napisano v ta namen, ter z govori, tako cerkvenim kakor slavnostnim. Pri tem so sodelovali ustvarjalni člani SKA v veliki meri. Tako je bil predsednik odbora dr. Tine Debeljak, cerkveni govornik dr. Filip Žakelj in slavnostni govornik dr. V. Brumen. S slavnostne prireditve v Slomškovem domu v Ramos Mejiji je bilo poslano mariborskemu škofu kot varuhu Slomškovega groba pismo, s katerim se argentinski Slovenci pridružujejo proslavam v Mariboru. Škoda, da se obe proslavi nista vršili istega dne, kakor je bilo določeno (in kakor nosi datum spominski list, ki je bil izdan za 23. sept.), ker razmere v Buenos Airesu niso dopuščale zborovanj.

— Za TISKOVNI SKLAD GLASA so darovali: Dr. Maks Virnik, Buenos Aires, 150 pesov; ga. Štefka Mikuž, Palomar, 150 pesov; gđ. Milica Hribar, Ramos Mejia, 100 pesov; č. g. Gregor Mali, Bs. As., 200 pesov; ga. Milena Potočar, San Martín, 200 pesov; č. g. Nace Brglez, Milwaukee, dol. 2.10. — Vsem iskrena zahvala!

— *Pesniška zbirka V. Kosa: Dober večer, Tokyo!* tiskana na Japonskem je prispela te dni. Na razpolago so samo trije izvodi; cena \$ 140.— Za inozemstvo 1,50 dol.

— *Dimitrije Jeruc* je otvoril v Bruslju knjižgarno z antikvariatom, kjer sprejema v komisijo tudi slovenske knjige. Naslov: Dimitrij O. Jeruc, Rue Wery 92, Bruxelles 5, Belgije.

LETNO POROČILO CELOVŠKE SLOVENSKE GIMNAZIJE

Ravnateljstvo Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovenec, kakor je uradni naslov celovške slovenske gimnazije, je izdalo svoje peto letno poročilo za šolsko leto 1961/62. Je to letno poročilo, s katerim slavi ta gimnazija svojo petletnico obstoja, zato je izšlo v slavnostni obliki, ki jo je napravil prof. Ing. Osvald Janez. Tudi je opremljeno z mnogimi fotografijami tako profesorskega zbora, posameznih razrednih skupin, izletov, telovadnih in pevskih nastopov, pa celostranske fotografije ravnatelja dr. Joška Tischlerja, ki je letos praznoval svojo 60-letnico. Toda bolj zanimiva je vsebina. Iz nje izvemo, da ima profesorski zbor 18 članov, ter da je to leto bilo na gimnaziji 268 učencev in 87 deklet, torej skupno 355 učencev za 7 razredov, kajti osmi pride šele letos na vrsto ter bo tako v l. 1963 *prva slovenska matura v Avstriji*. Ko prebiram letno poročilo, se mi zdi, kot da si obnavljam rast škofovih zavodov v št. Vidu. Tudi v Celovcu prvi profesorji pišejo sami prve šolske knjige, ki jih za slovenske avstrijske šole še ni. Z razredi rastejo tudi učbeniki, in koroški slovenski šolniki bodo sami pripravili svoja učila, da bodo ustrezala njihovi avstrijski domovini. Kot vsako poročilo ima

svoj letopis, pa imenike dijakov, med katerimi so tudi taki, ki so bili rojeni na Gornjem Bavar-skem, pa obiskujejo slovensko šolo, kajti — so že otroci in izgnanstvo pognanih koroških Slovencev za časa hitlerjevskega divjanja. To je še posebej poudarjeno na str. 26.

Iz seznama slovenskih šolskih nalog za višje razrede, se vidi slovenska literarna vzgoja s spoznavanjem glavnih kult. ustvar-javcev kot Prešerna, Aškerc, Can-karja in pesništva sploh, poleg tega pa seveda pride do veljave tudi državljanska vzgoja. Spored akademij kaže, kako si je gim-nazija zlasti s pevskim zborom pridobila veljavo med svojimi so-državljanji, predvsem po zaslugi dr. Czigana, ustvarjalnega člana naše SKA.

Nemška priznanja gimnaziji ob petletnici so priča volje tudi vla-dajočega naroda spremljati kulturni napredek slovenske manjši-ne. Prof. Vospernik se spomni mimogrede Slomškove stoletnice, dočim je glavni članek posvečen letos pogovoru z Milko Hartma-novo, gospodinjso učiteljico, pe-snico, besedno in glasbeno impro-vizatorico, ki nadaljuje za seda-nji čas staro koroško tradicijo „bukovnikov“. Dr. Czigana podaja njene melodije v sekiricah in ob-javlja celotni njen repertorij. Dru-gi doneski profesorjev so še opis Elektrarne v Kazazah (prof. Da-

vid), pa Polet v vesolje (prof. Š. Močilnik). Obiski Dunaju in športni dnevi zaključujejo zani-mivo Letno poročilo najvidnejše kulturne ustanove koroških Slo-venec, h katere razvoju moramo samo čestitati koroškim Slovincem sploh, posebno pa še jublantu ravnatelju dr. Jošku Tischlerju, ki mu pomeni njegov življenjski napor in uspeh. Ta bo še večji, ko bodo v šolskem letu, ki se je začelo, izšli iz tega zavoda prvi slovenski abiturienti. Tako bo Ko-roška doživela tak svoj praznik leta 1963 kot ga je natančno 40 let prej — 1913. — Slovenija v celoti s prvimi abiturienti škofo-vega zavoda v št. Vidu, ki so bili obenem tudi sploh prvi slovenski abiturienti v državi, v kateri so še zdaj koroški Slovenci.

— *Katoliška univerza v Lublinu na Poljskem* je imela v l. 1961/62 1542 poslušalcev. Na humani-stičnem oddelku je študiralo 771, na bogoslovnem 462, na filozof-skem 260 in kanonično pravo 49 učencev.

— *V neki jami v Bolgariji*, v breznu 40 metrov globokem, so poljski in bolgarski arheologi našli skupino kosti neznanih voja-kov v polni srednjeveški vojaški opravi. Smatrajo, da so to ostan-ki zahodne vojske, ki je bila leta 1444 premagana pri Varni, kjer je padel tudi poljski kralj. To sklepajo iz tega, ker so ohranili orožje, dočim so Turki svoje voj-ne ujetnike metali v brezna brez orožja in tudi brez obleke. Kakor tudi „Turki“ naših dni...

— *Odkritje Jerihe*. Arheologi so odkrili pod goro Tell es Sultan ostanke starega mesta Jerihe, o katerem govori sveto pismo, da ji je zidovje porušil Jozue. Izko-pavanja so se vršila po vojni že od leta 1951 dalje, in so zdaj odkrili ostanke starega dvojnega pasu okrog mesta, ki je bil pozne-je popolnoma porušen, pa tudi mesto samo podrt do tal. Na tem samem mestu so našli z izko-pavanjem tudi sledi življenja iz neolitične predkeramične dobe ka-kih 5000 let pred Kristusom. Za-to smatrajo zdaj to mesto za naj-starejše dokazano na zemlji. Po-drtje zidovja in porušenje mesta stavlja arheologi v leta 1400 do 1350 pred Kristusom. To vse se ujema s poročanjem sv. pisma.

Zaradi nestalnosti tukajšnje valute, ne moremo še napovedati cen letošnjemu letniku. Pred izi-dom prve publikacije bomo, upaj-mo, že mogli naznaniti vse po-drobnosti.

SLOVENSKA ZAMEJSKA KNJIŽNICA (Nadaljevanje)

dvajsetletnici emigracije laže popolnejše zbrali gradivo za oce-no, kakor bi ga sicer. Dobro bi bilo tudi, da vse založbe že zdaj začnajo z izpisovanjem naslovov z vsemi bibliografskimi ozna-kami pomembnejših člankov iz svojih periodik, kajti bibliogra-fija naj bi se ne omejevala samo na knjige, ampak naj bi obsegala tudi članke. Saj je včasih več pomembnosti v njih kot v knjigi! Na to opozarjamo že sedaj, in o tem, če bomo prišli do realiziranja ideje, bo treba še posebnih navodil.

Na kar pa smo hoteli opozoriti danes, je pa ravno odgovor na ta Novakov poziv, ki se od naše strani glasi: Zbirajte po teh navodilih vse tiske, založbe same, društva in pa pri-vatniki za svoje društvene arhive, ali pa za svoje privatne zbirke. Drugič: kdor ima gradivo, pa mu je v navlako, naj ga odda najbližjemu društvu ali pa naj podpre požrtvovalno privatno iniciativo, in naj pomnoži gradivo takemu amaterske-mu ljubitelju tega gradiva, kot je g. Zdravko Novak, ki s svo-jimi stroški in v svojem stanovanju ustanavlja začetke in za-metke slovenske zamejske knjižnice (in muzeja), o katerima pravi, „da bi bila lepo urejena po kartotekah in vsem na raz-polago za *znanstveno uporabo*. Dasi je ta čas vse to le še njegova osebna zbirka, bi jo vendar le rad izročil slovenski skupnosti pod gotovimi pogoji, kadar bi bil na razpolago pri-meren prostor, ali pa *zajamčeno vodstvo in upravo*.“

Morda bo prav iz te privatne knjižnice nekoč zrastle im-pozantna, popolna shramba gradiva našega zamejskega kultur-nega dela? Zato naj g. Novaku pošiljajo svoja izdanka in svoje časopise vse naše založbe, pa tudi privatniki, kajti njegova ljubezen pa strokovna usposobitev garantirata za vestno hra-njenje v korist vse naše skupnosti.

Naslov: ZDRAVKO NOVAK, 1084 East 177 St. - Cle-veland 18 (Ohio) U.S.A.